

12.5.2026

Parlamentaarisen hyvinvointialueiden tulevaisuustyön työryhmä, 2. kokous

Aika 12.5.2026 klo 17.00–19.05

Paikka Eduskuntatalo, valtiovarainvaliokunnan huone

Osallistujat

- (x) Anna-Kaisa Ikonen, puheenjohtaja, kunta- ja alueministeri
- (x) Wille Rydman, ensimmäinen varapuheenjohtaja, sosiaali- ja terveysministeri, poistui klo 18.45
- (x) Aki Lindén, kansanedustaja, toinen varapuheenjohtaja, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. (varajäsen kansanedustaja Kim Berg)

- (x) Sari Sarkomaa, kansanedustaja, jäsen, Kansallinen Kokoomus r.p. (varajäsen kansanedustaja Maaret Castrén)
- (x) Mia Laiho, kansanedustaja, jäsen, Kansallinen Kokoomus r.p. (varajäsen kansanedustaja Ville Väyrynen), poissa klo 17.32–17.39
- (x) Pia Sillanpää, kansanedustaja, jäsen, Perussuomalaiset r.p. (varajäsen kansanedustaja Kaisa Garedew)
- (x) Jani Mäkelä, kansanedustaja, jäsen, Perussuomalaiset r.p. (varajäsen kansanedustaja Veijo Niemi)
- (x) Helena Marttila, kansanedustaja, jäsen, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. (varajäsen kansanedustaja Anette Karlsson)
- (x) Hilikka Kemppi, kansanedustaja, jäsen, Suomen Keskusta r.p. (varajäsen kansanedustaja Markus Lohi), saapui klo 17.10
- (x) Antti Kurvinen, kansanedustaja, jäsen, Suomen Keskusta r.p. (varajäsen kansanedustaja Eeva Kalli)
- (x) Bella Forsgrén, kansanedustaja, jäsen, Vihreä liitto r.p. (varajäsen kansanedustaja Inka Hopsu)
- (x) Pia Lohikoski, kansanedustaja, varajäsen, Vasemmistoliitto r.p. paikalla klo 17.50 asti (Aino-Kaisa Pekonen, kansanedustaja, jäsen, Vasemmistoliitto r.p. saapui klo 17.50)
- (x) Otto Andersson, kansanedustaja, jäsen, Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p. (varajäsen kansanedustaja Mikko Ollikainen)
- (x) Päivi Räsänen, kansanedustaja, jäsen, Suomen Kristillisdemokraatit r.p. (varajäsen kansanedustaja Sari Tanus), saapui klo 17.07

(-) Harry Harkimo, kansanedustaja, jäsen, Liike Nyt r.p.

Pysyvät asiantuntijat

- (x) Ville-Veikko Ahonen, osastopäällikkö, ylijohtaja, valtiovarainministeriö (varahenkilö Noora Heinonen, finanssineuvos, yksikön päällikkö)
- (x) Minna Saario, osastopäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö (varahenkilö Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö)
- (x) Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, sisäministeriö (varahenkilö Tiina Snellman, strategia- ja ohjausyksikön johtaja)
- (x) Piia Aarnisalo, johtaja, Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (varahenkilö Otto Helve, johtaja)
- (x) Marko Korhonen, hyvinvointialuejohtaja, Pohjois-Savon hyvinvointialue (varahenkilö Juha Jolkkonen, sosiaali-, terveys ja pelastustoimialan toimialajohtaja, Helsingin kaupunki), poistui klo 18.30
- (x) Minna Korkiakoski-Västi, toimitusjohtaja, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy (varahenkilö Marina Kinnunen, hallituksen varapuheenjohtaja, hyvinvointialuejohtaja), poistui klo 18.30

Sihteeristö

- (x) Antto Korhonen, finanssineuvos, valtiovarainministeriö
- (x) Elina Vesterinen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) Antti Väisänen, johtava erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö
- (x) Virpi Vuorinen, aluetalouden päällikkö, valtiovarainministeriö
- (x) Teija Mankkinen, neuvotteleva virkamies, sisäministeriö
- (x) Liina-Kaisa Tynkkynen, johtava tutkija, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- (x) Arja Pesonen, ekonomisti, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Kutsuttuna

- (x) Alexis Vartiainen, erityisavustaja, valtiovarainministeriö
- (x) Nuutti Hyttinen, erityisavustaja, sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) Mika Niemelä, osastopäällikkö, budjettipäällikkö, valtiovarainministeriö, poistui klo 17.15
- (x) Tanja Rantanen, finanssineuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö
- (x) Suvi Mäklin, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) Jaana Määttä, johtava asiantuntija, sisäministeriö
- (x) Tuukka Holster, erikoistutkija, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Käsiteltävät asiat

1. Kokouksen avaaminen ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Puheenjohtaja Anna-Kaisa Ikonen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 17.04. Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Tilannekuva julkisesta taloudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö Mika Niemelä, valtiovarainministeriö

Finanssineuvos, yksikön päällikkö Tanja Rantanen, valtiovarainministeriö

Johtava erityisasiantuntija Antti Väisänen, valtiovarainministeriö

Niemelä alusti julkisen talouden tilannekuvasta, Rantanen ja Väisänen kertoivat hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmästä sekä alueiden rahoituksen ja talouden näkymistä. Keskusteltiin erityisesti rahoitusjärjestelmästä.

Ennakoitavuus ja kannustavuus

Nykyisen rahoitusmallin yhdeksi kehittämiskohteeksi todettiin ennakoitavuuden, vakauden ja taloudellisen kannustavuuden parantaminen. Keskustelussa todettiin, että kahden vuoden keskiarvolaskelma ei turvaa ennakoivuutta riittävästi ja että malli on uudistettava seuraavalla vaalikaudella. Uudistaminen edellyttää paljon työtä ja on arvioitu, että uusi malli valmistuisi vasta seuraavan vaalikauden lopussa. Sitä ennen tulisi löytää ratkaisuja rahoituksen vakauttamiseksi.

Nostettiin esille ennakoitavuuden kehittämistä koskeva esitys, jossa rahoitus lukittaisiin seuraamaan sovittua kasvu-uraa 2–3 vuodeksi, minkä jälkeen mahdolliset muutokset päivitetäisiin. Esitetyn mallin haasteeksi saattaa muodostua tilanne, jossa ennuste ei ole toimiva ja rahoitus eriytyy kustannusurasta mikä johtaisi siihen, että päivityksen muutokset muodostuisivat suuriksi.

Kannustavuuden merkitys nostettiin esiin useissa puheenvuoroissa. Todettiin, että rahoitusmallin kannustavuus pohjaa taloudelliseen tiukkuuteen (hintaindeksi ei pohjaa todelliseen kustannuskehitykseen). Hyvinvointialueet ovat viestineet, että taloudellinen tiukkuus on toiminut kannusteena osalla hyvinvointialueita, mutta ei kaikilla. Osa tutkijoista on todennut, että kannusteita voisi parantaa verotusoikeuden avulla.

Jälkikäteistarkastus

Jälkikäteistarkastuksen aiheuttamaan talouden ennakoimattomuuteen ja epävakauteen kiinnitettiin huomiota. Todettiin, että jälkikäteistarkastuksesta haluttiin tehdä kannustava, mutta vuosi 2023 oli ongelmallinen ennakoimattoman suuren inflaation vuoksi, mistä syystä rahoitusjärjestelmään on tullut joka toinen vuosi ns. aaltoliike. Rahoitusta ei jaeta alueille alijäämän suhteessa, vaan valtion rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella. Keskustelussa esitettiin kysymys, onko aaltoliike mahdollisesti tasaantumassa vuosien saatossa vai tulisiko järjestelmä uudistaa.

Rahoituksen riittävyys

Kokouksessa esitettiin virkakunnalle kysymys, onko hyvinvointialueiden rahoitus liian vähäistä ja pitäisikö sitä lisätä. Todettiin, että kysymys ei niinkään ole rahoituksen määrästä, vaan sen vinoumista. Esimerkiksi tavoite rahoituksen ohjautumisesta ensisijaisesti perusterveydenhuollon palveluihin erityissairaanhoidon sijaan, ei ole toteutunut. Lisäksi on käytössä erilaisia välineitä kuten lisärahoitus- ja arviointimenettelyt, joiden avulla voidaan arvioida rahoituksen kohdentumista. Nykyhaasteena on myös rahoituksen jakautuminen epätasaisesti alueiden kesken. Vain Pohjois-Karjalalle on myönnetty lisärahoitusta.

Diagnoosi- ja kantatiedot

Diagnoositietoja kohtaan esitettiin keskustelussa kritiikkiä. Todettiin, että järjestelmä ei ole luotettava. Se ei ole myöskään kestävä, koska hyvinvointialueiden on mahdollista optimoida rahoitustaan esimerkiksi kirjauskäytäntöjen avulla. Lisäksi nostettiin esiin, että diagnoositietojen käyttö palkitsee sairastavuudesta. Toisaalta diagnoositietojen säilyttämistä rahoitusmallissa myös kannatettiin.

Puheenjohtaja totesi, että myös ns. Erholan työryhmässä todettiin, että diagnoositietojen kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä työtä. Parlamentaarisen työryhmän työssä tulee keskustella, olisiko rahoitusmalli ratkaistavissa pienemmällä korjauksella vai tulisiko tehdä laajempi kehittämistyö koskien diagnoosimallia.

Keskustelussa esitettiin sairastavuustietojen pohjaamista kantatietorekisterin tietoihin. Asia selvitetään parhaillaan THL:ssä. Haasteena on, että diagnoositietoja irrottaminen kantatiedoista on toistaiseksi vielä monimutkaista. Kantatietojen käyttöönotto on ollut kansallinen tavoite, mutta siinä ei ole onnistuttu. Syynä viivästykselle on ollut yhteisen kansallisen tiedonhallinnan pitkäjänteisen tulevaisuusnäkökulman puuttuminen ja tietojärjestelmien muutosten viivästyminen.

HYTE-kerroin

Keskustelussa todettiin, että HYTE-kertoimen kannustin ei ole kovin läpinäkyvä ja vaatii kehittämistä. Keskustelussa nostettiin huoli siitä, että kerroin ei ota riittävästi huomioon alueiden ennen uudistusta tekemää kehitystyötä. Tavoitteena on tulevaisuudessa kehittää ohjausta siten, että tavoitteet ja mittarit kannustavat terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseen.

Todettiin, että HYTE-kerroin on otettu ensimmäistä kertaa mukaan vasta vuoden 2026 rahoitukseen. Valmisteluvaiheen arviointi on tehty kuntapohjaisessa järjestelmässä, eikä kannustavuutta ole pystytty näin ollen kunnolla arvioimaan. Nyt tuleekin arvioida, miten pisteytys toimii. Perusajatuksena on, että alueet pystyvät itse vaikuttamaan toimintaansa ja sitä kautta kertoimeen ja rahoitukseen.

Kela-korvaukset

Keskustelussa nostettiin esiin kysymys, miten kelakorvausten siirtyminen hyvinvointialueille heijastuu kokonaisrahoitukseen.

Rahoituksen jakautuminen hyvinvointialueiden alueiden palveluiden kesken

Kysymys rahoituksen jakautumisesta perussairaanhoidon ja erikoissairaanhoidon välillä todettiin olevan yleinen ongelma monella alueella. Esitettiin, että STM alkaisi seurata rahoituksen jakautumista alueilla,

jotta perusterveydenhuoltoa saataisiin vahvistettua. Puheenjohtaja totesi, että asia otetaan asialistalle ja samassa yhteydessä tarkastellaan myös pelastustoimen rahoituksen jakautumista. Sosiaalipalveluiden todettiin olevan suuri kokonaisuus, joka kuitenkin usein jää keskustelussa vähäisemmälle huomiolle. Palvelutarvetta jää katveeseen, mikä kuormittaa hyvinvointialueita.

Alueiden eriytyminen ja väestönmuutos

Todettiin, että uudistuksen tavoitteena on sotepalveluiden laadukkuus ja oikea-aikaisuus koko Suomessa. Tästä syystä alueiden eriytymiskehitykseen tulee puuttua ja edetä tavoitteista kohti toimenpiteitä.

Asukasluvun todettiin vaikuttavan koko alueen per asukas -rahoitukseen. Lisäksi todettiin, että harvaan asutuilla alueilla väestö ikääntyy ja palvelutarve kasvaa. Esitettiin huoli harvaan asuttujen alueiden pärjäämisestä jatkossa. Keskustelussa nostettiin myös esiin, että vieraskielisyydellä on verrattain suuri merkitys rahoitukseen.

Työryhmän työskentely

Kokouspuheenvuoroissa esitettiin ehdotuksia työryhmän työskentelyn kehittämiseksi.

Esitettiin, että puolueet laatisivat lyhyet tiivistelmät näkemyksistään rahoitusmallin kehittämiseksi. Ajatusta kannatettiin ja käytiin keskustelua puolueiden esitysten laatimisen ajankohdasta. Todettiin, että puolueiden esitysten tuominen osaksi keskustelua jo kevään aikana saattaisi tehostaa työskentelyä. Toisaalta asiantuntijoiden ja virkakunnan esitysten kuuleminen mahdollistaisi yhteisen tietoperustan muodostumisen työskentelylle. Keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi, että työskentelyssä pitäydytään alkuperäisessä suunnitelmassa. Keväällä muodostetaan hyvinvointialueiden tilannekuva ja syksyllä paneudutaan vaihtoehtojen tarkasteluun. Syksyn työskentelyn pohjaksi puolueet laativat ehdotuksia hyvinvointialueita ja rahoitusmallia koskevista tarkasteltavista kysymyksistä. Rahoitusmallia koskeva kokous on suunniteltu marraskuiksi, jolloin myös rahoitusmallia koskevasta tutkimuksesta saatavia tuloksia voidaan hyödyntää.

Esitettiin, että hyvinvointialuejohtajilta pyydettäisiin puheenvuoro heidän näkemyksistään. Esitystä kannatettiin. Todettiin, että hyvinvointialuejohtajien näkökulmasta rahoitusmalli on ennakoimaton ja se aiheuttaa eriytymistä alueiden välillä. Nykymallin haasteena on, että yksittäisen hyvinvointialueen rahoitus voi muuttua hyvinkin paljon vuosittain. Sopeuttamistyötä on tehty alueilla vahvasti ja työtä ollaan valmiita jatkamaan. Tarveperusteisuutta pidetään hyvänä, mutta se tulisi määritellä ja lisäksi sosiaalihuolto tulisi huomioida vahvemmin. Johtajien tavoitteena on yksinkertainen ja vakaa rahoitusjärjestelmä. Myös kannustinmekanismien kehittämistä pidetään tärkeänä.

Puheenjohtaja totesi, että sihteeristö kokoaa kevään aikana työryhmän näkemyksiä rahoitusmalliin ja työskentelyyn liittyvistä asioista, joista toivotaan käytävän keskustelua. Lisäksi työryhmän jäsenille toimitetaan ennen seuraavaa kokousta aineistoa rahoitusmallin kehittämistä koskevan työryhmän työstä. Samoin työryhmälle toimitetaan lisämateriaalia rahoitusmallista ja siirtymätasauksesta. Todettiin, että syksyllä vuoropuhelua on käytävä myös kokousten välillä.

3. Kokoussuunnitelma

Finanssineuvos Antto Korhonen, valtiovarainministeriö

Korhonen esitteli lyhyesti syksyn kokoussuunnitelman ja totesi, että suunnitelmaan on tullut yksi lisäkokous koskien tekoälyä ja teknologiaa.

4. Muut esille tulevat asiat

Ei muita esille tulleita asioita.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19.05.